

فہرست نسخہ ہامی خطی

امدادی

حضرت آیت اللہ العظمی سید علی خامنہ ای مدظلہ العالی

مجمع معظم اطلاب اسلامی

جلد ششم: اخلاق و ادعیه

مؤلفان

محمد حسن نوری نیا - علی علیرادہ - حسین خباریان

زیر نظر

دکتر محمود فاضل یزدی مطلق - محمد وفادار مرادی

ناشر

سازمان کتابخانہ، موزہ و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

فهرست نسخه‌های خطی اهدایی حضرت آیه الله العظمی خامنه‌ای مدظله العالی رهبر معظم انقلاب اسلامی:
«اخلاق و ادعیه»/ مؤلفان: محمد حسن نوری‌نیا، علی علیزاده، حسین خبازیان؛ زیر نظر: دکتر محمود فاضل یزدی
مطلق: محمد وفادار مرادی. - مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۱۳۹۰.

۵۰۴ ص. - مصور. - (سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی؛ ج ۶)

ISBN 978-964-6429-60-4

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

۱. نسخه‌های خطی - ایران - مشهد - فهرست‌ها ۲. نسخه‌های خطی فارسی - ایران - مشهد - فهرست‌ها
۳. نسخه‌های خطی عربی - ایران - مشهد - فهرست‌ها.

۰۱۱/۳۱

ی ۱۳۰۰ ق ۹۶۶۲۱/آ ۵

۱۶۵۹۸۲۴

کتابخانه ملی ایران

۷۴

فهرست نسخه‌های خطی اهدایی حضرت آیه الله العظمی خامنه‌ای مدظله العالی، جلد ششم: اخلاق و ادعیه

مؤلفان	: محمد حسن نوری‌نیا - علی علیزاده - حسین خبازیان
زیر نظر	: دکتر محمود فاضل یزدی مطلق - محمد وفادار مرادی
ویراستار	: جواد فرهنگ‌نژاد
ناشر	: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
امور فنی و چاپ	: اداره مخطوطات / حسن آرام
حروفچین / صفحه‌آرا	: احمد پهلوانزاده رحیمی / اعظم قری
نمایه‌ساز	: صدیقه بلندیان کاشی
عکس	: بخش فیلم‌تک اداره مخطوطات
چاپ و صحافی	: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی
نوبت چاپ	: اول / ۱۳۹۰
شابک	: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۶۴۲۹ - ۶۰ - ۴
شمارگان	: ۵۰۰ نسخه
قیمت	: ۷۵/۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

نشانی: مشهد - حرم مطهر - بست شیخ طوسی - سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی.

ص.ب. ۱۷۷ - ۹۱۷۳۵ تلفن و دورنگار روابط عمومی: ۰۵۱۱-۲۲۱۹۵۵۳ تلفن و دورنگار سازمان: ۰۵۱۱-۲۲۲۰۸۴۵

تلفن و دورنگار اداره مخطوطات: ۰۵۱۱-۲۲۵۹۸۳۵ وب سایت سازمان: www.aqlibrary.org

فهرست مطالب

۷	سخن ناشر
۹	مقدمه
۱۵	بهره اول: اخلاق
۱۵۷	بهره دوم: ادعیه
۴۱۹	نمایه ها
۴۲۱	مؤلفان
۴۲۹	اشخاص
۴۴۱	عناوین
۴۶۱	کاتبان
۴۶۹	اماکن
۴۷۳	فهرست منابع و مآخذ
۴۸۳	نمونه های عکسی برخی از نسخه های خطی

سخن ناشر

خدای علیم و مضمون را سپاس می‌گوییم که به انسان علم آموخت و قلم بخشید و در کام عطشناک فرزندان آدم جرعه‌های دانش و معرفت را فرو ریخت و کریمانه‌ترین هدیه خود را در قالب خواندن، علم و قلم به انسان ارزانی کرد. سپاس و ستایش خدایی را که بر ما منت نهاد و برای ما پیام‌آوری از جانب خود فرستاد که یکی از والاترین ویژگی‌های او تعلیم کتاب و حکمت بود و راه روشن آن حضرت را با خاندان برومندش - که درود خداوند بر همه آنان باد - تداوم بخشید.

کتابی که فراوی شما خوانندگان عزیز قرار گرفته فهرست نسخه‌های خطی اهدایی حضرت آیه الله العظمی خامنه‌ای؛ رهبر فرزانه انقلاب اسلامی است که توسط معظم له به آستان مقدس عالم آل محمد (علیهم السلام) و خورشید خورشیدها حضرت علی بن موسی الرضا (علیه آلاف التحية و الثنا) اهدا شده و مجموع آن بالغ بر ده هزار نسخه است و ما امیدواریم چاپ و نشر این فهرست که به حول و قوة الهی در چهارده مجلد چاپ و منتشر می‌شود، گامی مؤثر در مسیر نشر و معرفی تراث اسلامی به شمار آید و پژوهندگان، محققان و جویندگان دانش و معرفت را به سرچشمه‌های زلال و روشن آثاری که از منبع قیاض و آسمانی دانش نبوی و خاندان

مطهرش جوشیده‌اند برساند و دریچه‌ای روشن به سمت دانش مسلمانان که جایگاهی والا در میراث علمی بشریت دارد بگشاید.

این مجلد نیز همانند دیگر مجلدات این مجموعه با تأکیدات و عنایت تولیت عظمای آستان قدس رضوی حضرت آیه‌الله واعظ طبسی و با همت و پشتکار ستودنی همکاران فرهیخته ما در اداره مخطوطات و بهره‌گیری از نظر صاحب‌نظران و استادان ارجمند فراهم گردیده است که به سهم خود از همه آنان متواضعانه سپاسگزار می‌نمایم و امید دارم ثمره این تلاش، مقبول آستان بلند و آسمانی حضرت شمس‌الشموس قرار گیرد.

محمدهادی زاهدی

رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد

آستان قدس رضوی

مقدمه

در سال‌های بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، وقف و اهدای نسخه‌های خطی توسط واقفان خیراندیش روند تصاعدی قابل ملاحظه‌ای داشته است. از سال ۱۳۷۰ تاکنون، مقام معظم رهبری، حضرت آیه‌الله العظمی خامنه‌ای مدّ ظلّه‌العالی با همتی بی نظیر و ستودنی آثار گرانسنگ و ارجمندی بالغ بر چهارده هزار جلد نسخه خطی و چاپ سنگی وقف آستان بلند و ملکوتی ثامن الحجج (علیه الصّلاة والسلام) فرموده‌اند، به گونه‌ای که عنوان بزرگترین واقف نسخ خطی آستان قدس رضوی بر مجموعه فضایل معظمّ له افزوده شده است و این کار شترگ و عظیم، دلیلی شد بر نگارش فهرستی مستقل از نسخه‌های اهدایی حضرت ایشان که طبق سنت فهرست‌نگاری کتابخانه به روش موضوعی انجام گردید.

معرفی بیش از ده هزار عنوان نسخه خطی اهدایی مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله العظمی خامنه‌ای مدّ ظلّه‌العالی در بیش از ۳۵ موضوع، در ۱۴ جلد و یک فهرست راهنما همتی جمعی و توفیقی از جانب خداوند سبحان و عنایت ولی نعمت‌مان بود که به نتایج علمی عمده و قابل توجه‌ای در حوزه فهرست‌نویسی به این شرح منتج شد:

۱. تهیه شیوه‌نامه دقیق و مستند. در این شیوه تمام اطلاعات کتابشناسی (نام کتاب، مؤلف، مباحث و فصول کتاب) و اطلاعات نسخه‌شناسی به صورت هماهنگ و بر اساس منابع علمی و مراجع مربوطه مستند گردید.
۲. انجام کار به صورت گروهی، تبادل اطلاعات تخصصی، آموزش و استفاده از فهرست‌نگاران جوان و پرتلاش، تکمیل منابع و مراجع و نرم‌افزارهای مورد نیاز (بنابر نمایه فهرست منابع و مآخذ آخر جلد حاضر، حدود ۹۰ منبع و مآخذ مورد استفاده قرار گرفته است).
۳. فهرست‌نویسی موضوعی کتب خطی و اطلاع‌رسانی به صورت موضوعی به محققان از انتشارات کتابخانه آستان قدس رضوی است. در این مجموعه علاوه بر انتخاب موضوع کلی (روال فهاوس قبلی) موضوع جزئی نیز مدنظر قرار گرفته و به صورت دقیق و مستند ارائه شده است. همچنین در نسخه‌های چند موضوعی، علاوه بر معرفی کامل نسخه در جلد اصلی، در دیگر جلدها نیز ارجاع داده شده، مثلاً برای جستجوی کتاب «استخراج مولد النبی» علاوه بر معرفی در فهرست موضوع اخبار، در فهرست موضوع هیئت و نجوم نیز ارجاعات لازم داده شده است.
۴. حذف عنوان، توضیحات و آغاز و انجام کتاب، در نسخه‌هایی که دارای عنوان واحدی می‌باشند (به اندک افتادگی و تفاوت نسخه نیز توجه شده است).
۵. فهراسی که چندین موضوع نزدیک به هم در آن معرفی شده است (مانند فهرست حکمت و کلام، عقاید، عرفان و منطق)، علاوه بر شماره ردیف معرفی شده در بخش مربوطه، شماره ردیف کلی نیز داده شد تا در انتهای جلد تعداد نسخه‌های معرفی شده مشخص گردد.

۶. در حد امکان، سعی شده آخرین چاپ نسخه‌های معرفی شده در فهرست ذکر گردد و همچنین نسخه‌های منحصر به فرد و مناسب تصحیح و تحقیق نیز بیان شوند.

۷. نمایه‌های مختلف برای دستیابی سریع محققان به مؤلف، عنوان، کاتب، شهر، قدیمی‌ترین نسخه و ... در انتهای هر جلد آمده است.

فهرست نسخه‌های خطی مقام معظم رهبری حضرت آیه‌الله العظمی خامنه‌ای اطال الله عمره به شرح زیر تنظیم و تهیه شده است:

۱. جلد اول در موضوع علوم قرآنی (قرآن و جزوات قرآنی، تفسیر، تجوید و قراآت)، معرفی ۵۷۸ نسخه.

۲. جلد دوم در موضوع اخبار و احادیث (بخش اول)، معرفی ۷۸۷ نسخه.

۳. جلد دوم در موضوع اخبار و احادیث (بخش دوم)، معرفی ۵۹۶ نسخه.

۴. جلد سوم در موضوع فقه (بخش اول)، معرفی ۹۰۲ نسخه.

۵. جلد سوم در موضوع فقه (بخش دوم)، معرفی ۷۲۶ نسخه.

۶. جلد چهارم در موضوع حکمت، کلام، عقاید، (بخش اول)، معرفی ۸۶۳

نسخه.

۷. جلد چهارم در موضوع حکمت، کلام، عقاید، (بخش دوم)، معرفی ۷۲۱

نسخه.

۸. جلد پنجم در موضوع عرفان و منطق، معرفی ۶۵۲ نسخه.

۹. جلد ششم در موضوع اخلاق و ادعیه، معرفی ۵۰۴ نسخه.

۱۰. جلد هفتم در موضوع ادبیات، معرفی ۸۶۹ نسخه.

۱۱. جلد هشتم در موضوع رجال، تاریخ، دائرةالمعارف، کتابشناسی، معرفی

۵۷۲ نسخه

۱۲. جلد نهم در موضوع طب، هیئت و نجوم، ریاضی، کیمیا و صنعت، طبیعیات، حیوانشناسی، آشپزی، جغرافی، جواهرشناسی، موسیقی، خوشنویسی، جنگ و مجامیع، هنر، معرفی ۶۴۱ نسخه.

۱۳. جلد دهم در موضوع صرف و نحو، معانی و بیان، لغت، معرفی ۶۱۶ نسخه.

۱۴. جلد یازدهم در موضوع اصول فقه، معرفی ۷۵۴ نسخه.

اکنون به یاری خداوند متعال، تقدّست اسمائه، و در پرتو عنایات حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحية والثناء و با حمایت بی دریغ مقام منبع تولیت عظمای آستان قدس رضوی حضرت آیه‌الله واعظ طبسی و در سالی که توسط مقام معظم رهبری سال جهاد اقتصادی نام گذاری شده، فهرست حاضر را در موضوعهای اخلاق و ادعیه به عموم ارباب فضل و ادب و محققان مباحث فلسفه عملی، زیارات و مناجات تقدیم می‌دارد.

مجلدی که در پیش رو دارید، حاوی معرفی ۶۹۵ نسخه در اخلاق و ادعیه است که در دو بهره تنظیم گردیده، در بهره اول به معرفی ۲۳۰ نسخه در پند و اندرز و مباحث اخلاقی و در بهره دوم ۴۶۵ نسخه در ابواب دعا و زیارات، خواتیم و احراز و مناجات مأثور پرداخته‌ایم، و در انتها نیز نمایه‌های مؤلفان، اشخاص، عناوین، کاتبان و اماکن بیان شده است.

فهرست حاضر به صورت الفبایی عناوین تنظیم شده و به مثابه تاریخ نگاشته‌های همه دانشمندان و علمای اخلاق و دعاست و بستر مناسبی برای مطالعه سیر تحول و تطور خوشنویسی، تذهیب و کتاب‌آرایی است در این مجموعه می‌توان نمونه دستخط‌های مؤلفان بسیاری از قبیل سید رضی قزوینی خیابانی (سده ۱۳ق.)، آقا محمود بن محمدعلی بن آقا باقر وحید بهبهانی (سده ۱۳ق.)، اختیار بن محمدباقر

معروف به خان بابا هشتروddy (سده ۱۳ ق.)، حبیب الله بن محمود بن علی اصغر جرفادقانی شارح دعای سیفی و جمال الدین بن علی خوانساری شارح دعای کمیل و خوشنویسان مشهور سده ۱۳ قمری سید علی طباطبایی و احمد بن محمد تبریزی را ملاحظه کرد.

در خاتمه با تشکر و سپاس از حمایت‌های بیدریغ مسئولان آستان قدس رضوی، به خصوص حضرت آیه الله واعظ طبسی؛ مقام منبع تولیت عظمای آستان قدس رضوی که اهتمام خاصی در امور فرهنگی دارند و از هیئت مدیره محترم سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی و جناب آقای زاهدی رئیس محترم سازمان و از معاونت محترم هماهنگی و نیز از کارشناسانی که در نگارش و تنظیم این فهرست جدّ بلّغ نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌گردد. برای استاد گرامی مرحوم دکتر محمود فاضل یزدی مطلق که تصحیح و بازبینی علمی بخش ادعیه را به عهده داشتند، مغفرت و آمرزش مسئلت می‌کنیم و همچنین از جناب آقای محمد وفادار مرادی که تصحیح و بازبینی علمی بخش اخلاق را به عهده داشته‌اند کمال تشکر و امتنان را دارد.

سید محمد رضا فاضل هاشمی

مرداد ۱۳۹۰ - مطابق با رمضان ۱۴۳۲